Knjpic SLavko?
LJubLjana

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN IN SPIRIT FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

AMERICAN HOME

SLOVENIAN MORNING DAILY NEWSPAPER

NO. 267 — CLEVELAND, OHIO, MONDAY MORNING, NOVEMBER 14, 1938 — LETO XLI. — VOL. XLI.

Vatikan v novem boju z raznimi odredbami laške fašistovske vlade. Gre radi porok

Rim, 12. novembra. V vatikanskih krogih se poroča, da bo Vatikan v kratkem ostro protestiral radi najnovejših odredb laškega kabineta, ki so naperjene proti obstoječim postavam glede porok.

Vatikanski krogi zatrjujejo, da je laška vlada prelomila obstoječi konkordat, ki je bil sklenjen med sveto stolico in fašistovsko vlado. Mussolini se je svoječasno podpisal, da bo spoštoval določbe konkordata.

Laška vlada je pred kratkim odredila določbo, ki prepoveduje poroko laškemu državljanu, ki je arijskega rodu z osebo, ki pripada kakemu drugemu rodu. Nova laška odredba pravi, da so take poroke neveljavne.

Vatikan se čuti prizadetega, ker smatra, da glasom nove odredbe laške vlade katoliška Cerkev ne bo imela pravico poročevati gotovih parov, ki sicer spolnijo vse pogoje, katere določuje cerkev za poroko.

Nadalje je izdala laška vlada nove določbe naperjene proti židom. V bodoče židje v Italiji ne morejo lastovati hiše ali posestva, ki je vredno nad 20,000 lir. Židje ne bodo mogli biti uslužbeni v nobenih vladnih službah.

Uradi v provincialnih mestih in vaseh so nedostopni za žide. Židje ne smejo biti načelniki ali voditelji nobenih dobrodelnih zavodov. Niti ne smejo biti direktorji ali delničarji bank ali zavarovalnih družb.

Zanimive vesti iz življenja ameriških Slovencev po raznih naših naselbinah

V Cliff Mine, Pa., je umrl rojak Mihael Blatnik. Zjutraj je še vstal, toda čez nekaj ur ga je našla njegova hči Mrs. Ana Bogataj, pri kateri je stanoval, mrtvega v postelji. Pokojni je bil vdovec, star 79 let, rojen v Drašči vasi, fara Šmihel pri Žužemberku. Zapušča tri hčere in dva sinova, v Bridgeport, O., brata, v Clevelandu pa sestro.

V Michigan jezeru so našli zadnjo sredo mrtvo truplo 21 let starega rojaka Rudolfa Šviglja, sina Franka in Ane Švigelj, ki sta oba umrla zadnje leto. Domneva se, da je bil fant napaden in vržen v vodo, kajti na telesu je imel mnogo udarcev.

Rojaku Georgu Spončiču v Luzerne, Pa., je pred kratkim zgorela hiša z vso opremo vred. Škoda znaša do $4,000.00.

Že dolga leta ni bilo v Calumetu, Mich., pogreba, kot je bil pogreb pokojnega John Vertina, ki je preminul na obisku v stari domovini in katerega truplo je koncem oktobra dospelo iz Ljubljane v Calumet. Truplo je bilo ob prihodu v Calumet še skoro sveže, kakor da je umrl pred nekaj dnevi, kar dokazuje, da so ljubljanski pogrebniki, ki so balzamirali truplo, mojstri v svojem poklicu.

Novice iz Pennsylvanije. V Mercy bolnišnici v Pittsburghu je umrla Antonija Zorko, stara 50 let in rojena v Podlipovcih pri Zagorju ob Savi. V West Newtonu, Pa., zapušča moža Jos. Zorko, tri sinove ,dve hčeri in pet pastorkov. — V Imperial, Pa., je preminula Terezija Ule, stara 54 let, in rojena v Godiču pri Kamniku. Bila je dvakrat poročena in po prvem možu se je pisala Pajk. Zapušča moža in dva sinova. — V Conemaughu, Pa., je umrla za vodenico Johana Debevc, vdova, stara 63 let in doma iz Borovnice. V Ameriki je živela 38 let. Mož ji je umrl že leta 1915. — V Moon Run, Pa., je umrl rojak John Čuk, star 51 let, doma iz Blekove vasi pri Gornjem Logatcu, po domače Bajtarčkov Janez. Tu zapušča tri hčere in brata, v Clevelandu pa sestro.

V Nokomis, Ill., je umrl rojak Sebastian Pašebrali, star 72 let in doma iz Sv. Jurja pri Javorju. Ranjki ni imel nobenih sorodnikov.

V Gallup, N. Mex., je umrl rojak Rudolf Molinek, star 55 let. Ranjki zapušča ženo in tri otroke.

Na farmah v Boone, v bližini Pueblo, Colo., je umrla Mary Pogorelc, stara 73 let in doma iz Iga pri Ljubljani. Bila je med onimi naseljenci, ki so se svoječasno naselili v rajski dolini v Californiji. Ranjka zapušča moža in sina.

V Rock Springs, Wyo., je umrl rojak Fran Arčul, star 50 let in rojen v Clevelandu. V Rock Springsu zapušča družino.

Mrs. Paulin umrla

V soboto zjutraj je po dolgi bolezni in trpljenju umrla poznana Jennie Paulin, rojena Uršič, stara 57 let, stanujoča na 1153 E. 177th St. Tu zapušča soproga Josepha, v New Yorku sina Borisa ter več sorodnikov. Doma je bila iz št. Ruperta na Dolenjskem, kjer zapušča dva po pol brata in eno po pol sestro in druge sorodnike. V Clevelandu je bivala 34 let. Bila je članica društva Napr. Slovenke št. 137 SNPJ in društva Svob. Slovenke št. 2 SDZ in društva Progresivne Slovenke. Pri Napr. Slovenkah je bila več let v nadzornem odseku in pri društvu Svob. Slovenke je bila blagajničarka, dokler ni zbolela pred enim letom. Bila je zelo aktivna in priljubljena pri vseh. Pogreb se vrši v torek popoldne ob 1:30 iz pogrebnega zavoda Jos. Žele in Sinovi na 6502 St. Clair Ave. in na Highland park pokopališče. Bodi ranjki ohranjen blag spomin. Preostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

Izredno zasedanje

Na governerja Daveya se je te dni naredil ogromen pritisk, da skliče izredno zasedanje državne postavodaje, ki naj dovoli potrebni denar za javne šole. Nekje se nahaja sklad $10,000,000 v take svrhe, toda mora postavodaja najprvo odobriti, da se ta sklad začne rabiti.

Premestitev seje

Društvo Kraljica Miru št. 24 SDZ bo imelo svojo mesečno sejo v četrtek 17. novembra ob 7:30 zvečer, mesto v torek. Vse članice naj pridejo. Po seji bo prosta zabava.

Židje bežijo na Kitajsko?

Iz New Yorka se poroča, da se je doslej že kakih 2,000 židov iz Nemčije in Poljske naselilo na Kitajskem, kjer jih japonske oblasti nekako mirno gledajo.

LaGuardia za novo politično stranko

New York, 12. novembra. Newyorški župan LaGuardia namerava sklicati za drugi teden shod progresivnih političnih voditeljev, ki so propadli pri zadnjih volitvah. Sestanek bi se imel vršiti v Washingtonu. Na shod bi bili predvsem poklicani poraženi kandidati senator Norris, governer LaFollette in governer države Michigan Murphy. LaGuardia je priznal, da je dobila new deal administracija "precejšen udarec," toda škoda ni tako velika, da se ne bi dala popraviti. LaGuardia je mnenja, da jih je med demokrati mnogo, ki ne sledijo predsedniku, in enako jih je med republikanci precej, ki ne sledijo republikanskim voditeljem. Nova stranka bi združila vse progresivne sile. Toda mnogo političnih ekspertov zaenkrat jako skeptično gleda na tako organizacijo.

Demokratski voditelji na posvetu pri Rooseveltu

Washington, 12. novembra.— Ko pride proti koncu tega meseca predsednik Roosevelt v Warm Springs, kamor gre vsako leto v toplice, namerava poklicati k sebi vse demokratske vodje, da se posvetuje ž njimi glede programa tekom prihodnjega zasedanja kongresa. Predsednika malo briga izid zadnjih volitev, kot je izjavil včeraj napram časnikarskim poročevalcem. Nadaljeval bo z započetim delom in prepričan je, da bo imel še delovno večino v kongresu, vendar dvetretjinsko večino, katero je Roosevelt dosedaj v kongresu imel je sedaj zgubil. Od posvetovanja v Warm Springsu je mnogo odvisno, kakšen bo gospodarski in politični položaj v Ameriki.

Listnica uredništva

Naročnik. — Svetovna vojna se je pričela z napovedejo vojne Srbiji od strani Avstrije. Avstrijski cesar Franc Jožef je podpisal napoved vojne 28. julija 1914 ob šestih zvečer. To je bil torej začetek svetovne vojne. 29. julija so avstrijski topovi že obstreljevali Beograd. Vzrok vojne — kot so rekli — umor avstrijskega prestolonaslednika Franc Ferdinanda in njegove žene v Sarajevu, češ, da je bil umor naročen od Srbov. Uraden konec vojne je bil 11. novembra 1918, ko je bil podpisan mir v Versaillesu.

Pozabljen krožnik

Na Hallowe'en party, ki sta ga imela Ilirija Sr. in Jr., je ostal spleten krožnik, in naj se lastnica oglasi pri predsednici, 15606 Holmes Ave., da dobi krožnik vrnjen.

Davek na plače

Mestni in državni uradniki so bili dosedaj izvzeti od dohodninskega davka, kar se tiče njih plač. Računa se pa, da bo že prihodnji kongres začel z delom, da se obdavčijo plače mestnih in državnih uradnikov.

Zadušnica

V torek 15. novembra se bo brala v cerkvi sv. Vida ob osmih sv. maša za pok. William Virant. Sorodniki in prijatelji so vabljeni.

Community fond

Danes je začetek pobiranja za Community fond. Tekom tedna nameravajo nabrati $3,450,000.

Himna miru

San Salvador, 12. novembra. Ko se bodo zbrali v mestu Lima, republika Peru, zastopniki vseh republik v Južni, Centralni in Severni Ameriki, bo predlagal načelnik delegatov iz republike San Salvador, da se spiše besedilo za vse-ameriško mirovno himno, katero naj se potem uglasbi. Obenem bo predlagal, da se ta himna miru potem poje vsak dan v vseh ameriških šolah. Obenem bo isti delegat predlagal, da se določi v Južni in Severni Ameriki en dan, ki se bo nazval "Dan miru," ki bi moral biti zapovedan praznik in bi javne oblasti pazile, da se narodom primerno razloži vrednost splošnega miru in zastopstva med vsemi narodi.

V Michiganu pričakujejo mir v tovarnah

Lansing, Mich., 12. novembra. — Po mnenju lastnikov velikih tovaren, kjer se izdelujejo avtomobili v državi Michigan, bo imela izvolitev governerja Fitzgeralda dobrodejen vpliv na delavstvo in da ne bo prišlo več do silnih nemirov in do sedečih štrajkov z vsemi hudimi posledicami. Volitve v Michiganu so jasno pokazale, da so ljudje siti neprestanih nemirov. Poraz gov. Murphya je po mnenju lastnikov avtnih tovaren pripisovati dejstvu, ker je Murphy trpel sedeče štrajke, dočim je novo izvoljeni governer Fitzgerald ves čas svoje kampanje trdil, da je proti takim štrajkom in da jih ne bo dovolil. Izvoljen je bil z 275,000 glasovi večine.

Shodi proti nemškim fašistom po Ameriki

New York, 12. novembra. — Nasprotniki nemškega fašizma v Ameriki nameravajo tekom prihodnjih tednov prirediti stotine anti-fašističnih shodov po vsej deželi. Več enakih shodov se je že vršilo. Med onimi, ki zagovarjajo enake shode, je znani Al Smith, bivši newyorški governer, Mrs. Catt, Thomas Dewey in številni drugi. Nemški konzuli v Ameriki so zadnje čase začeli dobivati številna grozilna pisma.

Kislo grozdje

Sprememba k mestnemu čarterju, da mora namreč sleherni mestni uslužbenec prestati skušnjo, predno dobi delo in da pozneje ne sme biti odstavljen od dela, razven ako zakrivi zločin, bo povzročila županu sive lase. Prihodnje leto je županско leto, ko se voli nov župan in Mr. Burton ne bo mogel pred volitvami nastaviti kakih 2,000 izrednih mestnih uslužbencev, ki naj bi mu pomagali pri volitvah. Mr. Burton je skrajno nevoljen, ker je bil dotični amendment sprejet in mu je zmešal vse politične spletke.

Počasno delo

Trgovci, ki imajo svoje trgovine med Eddy Rd. in E. 125 St. in St. Clair Ave., se silno pritožujejo radi počasnih del pri odvodnem kanalu, ki se sedaj tam gradi. Že skoro tri mesece je St. Clair Ave. zaprta za vsak promet, in trgovci imajo seveda pri tem občutno škodo. Kanal ne gradijo WPA delavci, pač pa kompanijski uslužbenci.

Važna seja

Jutri večer ob osmih se vrši seja ženskega odseka Zadruge. Pridite vse!

Socialisti propadli kot stranka v New Yorku

New York, 12. novembra. Na socialističnem tiketu v državi New York je kandidiral znani socialistični vodja Norman Thomas, toda socialisti so dobili pri zadnjih volitvah samo 18,000 glasov. To pomeni, da kot stranko ne morejo več nastopiti v javnosti. Postava določa, da mora stranka dobiti pri splošnih volitvah najmanj 50,000 glasov, ali pa ne more več imeti svojih kandidatov na javni glasovnici, dokler ne nabere med državljani 50,000 podpisov. Tudi takozvana American Labor Party ni dosegla predpisanega števila glasov, dasi je najbrž imela dovolj pristašev, ki so pa glasovali za Lehmana za governerja in za Wagnerja za zveznega senatorja, namesto da bi glasovali za svoje lastne kandidate.

Čehoslovaška se podaja nemški vladi

Praga, 12. novembra. — Čehoslovaška vlada je za bodočnost sprejela sedemnajst točk, po katerih se bo ravnala v bodočnosti. Med drugimi so bile sprejete sledeče točke: glede tujezemske politike se bo Čehoslovaška popolnoma ravnala po nemških smernicah. Vsi časopisi morajo biti popolnoma odgovorni pred vlado in morajo dobiti licenco, predno sme jo poslovati. Svoboda časopisja je odpravljena. Vsa uniformirana društva se morajo razdružiti in delavstvo se ne sme v nobenem slučaju vtikati v politiko. Vsi Židje morajo biti izgnani iz vseh političnih in časnikarskih podjetij. Vse postave glede podelitev državljanstva se morajo popolnoma spremeniti.

Bolgari ne bodo dobili vladne tiskarne

Sofia, 12. novembra. Bolgarski parlament je včeraj odglasoval, da ne dovoli vladi izredno svoto, da se ustanovi vladna tiskarna ,ki bi veljala 11,000,000 levov. 69 poslancev je glasovalo proti, 67 za. Po glasovanju se je parlament razšel, tako da vlada ne bo mogla dobiti lastne tiskarne.

Avtne nesreče

Na Carnegie Ave., je med 96. in 97. cesto korakala preko ceste 36 stara Mrs. Mary Scott ko je zadela kljuka vrat nekega mimo vozečega avtomobila. Spopad je povzročil, da je mladi materi popolnoma iztrgalo desno roko iz telesa. Mrs. Scott je mati desetih otrok, katerih najstarejši je 15 let. — 78 let stara Mrs. Bertha Fosgren, je na 6811 Lawnview korakala iz trgovine preko ulice, da pride na drugi strani ceste do svojega sina, WPA delavca, ki jo je čakal. Mimo vozeči avto je podrl starko, ki je kmalu potem umrla, avto je pa odvozil naprej. 17 drugih večjih ali manjših avto nezgod se je pripetilo te dni v mestu.

Zadnja čast

Članicam društva Svob. Slovenke št. 2 SDZ se naznanja, da je preminula najbolj aktivna članica Jennie Pavlin. Truplo ranjke se nahaja v Želetovem pogrebnem zavodu. Sleherna članica je prošena, da ji izkaže zadnjo čast s tem, da se poslovi od nje in po možnosti tudi pogreba udeleži. — Tajnica.

Mnoge delavske unije so obdolžile Lewisa, da je on kriv, da ne pride do miru med delavci

Washington, 12. novembra. Voditelji Ladies Garment Workers Union, ki so ustanovili pred nekaj leti gibanje, ki se imenuje C. I. O., so danes obdolžili načelnika Lewisa, da je on direktno kriv, da ne pride do sporazuma v delavskih vrstah.

Voditelji te ene najmočnejših unij v Zedinjenih državah, so izjavili, da je American Federation of Labor ob vsaki priliki nudila roko za spravo ali vsaj za pogajanja, pa se Lewis trdovratno obotavlja pobotati se.

Lewis je izjavil, da je pripravljen pogajati se z American Federation of Labor le, ako se unije slednje organizacije končno združijo v C. I. O. organizaciji, kar je seveda nekaj popolnoma nemogočega.

Ako bo Lewis sedaj postal drugega mnenja, ko so vsi njegovi politični kandidati od prvega do zadnjega pogoreli pri zadnjih volitvah se ne ve. Mnogo je odvisno tudi od tega, kakšno stališče bo napram njemu zavzel Roosevelt.

Gov. Davey napada svoje najboljše bivše pristaše. Državni inženirji so vsi resignirali

Columbus, Ohio, 13. novembra. Preteklo soboto je resigniral iz svojega urada vrhovni državni inženir John Jaster in z njim zaeno devet drugih državnih inženirjev, med njimi tudi dobro poznani Mr. Louis J. Drašler.

Vrhovni inženir Jaster, ki je bil še do zadnjega najboljši prijatelj gov. Daveya, je resigniral prvi iz svojega urada, ker ni hotel slediti povelju governerja Daveya, da Jaster vrže ostale inženirje iz uradov.

Gov. Davey je v nedeljo imenoval novega vrhovnega državnega inženirja in ob tej priliki napadel državne inženirje, ki so resignirali ,rekoč, da so pustili delo, "ker so videli, da bodo prisiljeni odpovedati se."

"Zamenjali so svojo čast, svojo lojalnost za obljubo dela," je dejal gov. Davey. "Edino kar sem od njih zahteval je, da se ne pečajo s politiko in da pošteno izvršujejo svoje delo."

Governerju je odgovoril vrhovni državni inženir Jaster, ki je dejal, da gov. Davey z inženirji sploh druzega govoril ni kot o politiki. Obenem je Jaster tudi dejal, da nikakor ni mogel sodelovati z governerjem, potem ko je slišal, da se je governer zvezal s svojim republikanskim nasprotnikom.

Louis L. Drašler, okrajni državni inženir, je izjavil včeraj: "Zadnji mesec smo dobili povelja, da ne smemo delovati za izvolitev Chas. Sawyerja za governerja. Jaz sem mislil, da kot svoboden državljan delujem za kogar hočem.

"Mi vsi smo lojalno noč in dan delali za governerja pred primarnimi volitvami, ko je bilo tako delo neznosno," je nadaljeval Mr. Drašler. "Ko pa je bil governer pri primarnih volitvah poražen, sem mislil, da je stranka več kot oseba in sem deloval za Sawyerja, katerega je tudi narod izbral za kandidata."

Mr. Drašler je izjavil, da je hotel resignirati že zadnji mesec, toda so mu v Columbusu svetovali naj tega ne naredi.

Unija barvarjev

Unija barvarjev v Clevelandu je sklenila pri svoji zadnji seji, da bo plačala odškodnino lastnikom hiš, ki so dali prebarvati svoje hiše po unijskih barvarjih, toda so bile hiše pozneje od vandalov onesnažene. Obenem bo plačala barvarska unija $25.00 vsakomur, ki dožene, kdo je poškodoval na novo prebarvano hišo. Teh vandalskih del je bilo zadnje čase vse preceč v mestu.

Bubonske bolhe

Zvezne zdravstvene oblasti so dognale, da so se razširile od države Ohio pa vse do države Iowa takozvane "bubonske bolhe," ki povzročajo in prenašajo kugo v človeška telesa. Navadno so se dotične bolhe dobile doslej samo v tropičnih krajih, toda videti je, da živijo lahko tudi v zmernih pasovih. Te bolhe najraje prenašajo bolezni veverice na človeka, toda zdravstvene oblasti doslej niso mogle dobiti bolh na vevericah, razven v par slučajih v Californiji.

Manj otrok se potepa

Šolske oblasti v Clevelandu naznanjajo, da imajo v letošnji šolski sezoni mnogo manj sitnosti z otroci, ki se potepajo okoli, namesto da bi zahajali v šolo. Tekom letošnje sezone je bilo treba nastopiti le v nekakih 72 slučajih.

Važna seja

Podružnica št. 25 SŽZ ima nocoj večer važno sejo radi slavnosti desetletnice. Pridite v obilnem številu. Po seji bo nekaj zabave. — Tajnica.

Ne bo štrajka

Pred kratkim so uradniki unije delavcev, ki so zaposleni pri Hudson Auto Co., odglasovali za štrajk, toda Homer Martin, predsednik unije avtomobilskih delavcev, je izjavil, da do štrajka zlepa ne bo prišlo. Toda v Detroitu je nastal štrajk pri Budd Wheel Co., ker sta bila odpuščena dva unijska uslužbenca. Posledica tega štrajka je, da je morala zapreti Packard tovarna in je 8,000 ljudi ob delo.

Katoliški zavod

V Zedinjenih državah lastujejo katoličani 185 kolegijev in univerz. Število dijakov na teh univerzah je letos višje od števila prejšnjih let. Nič manj kot 125,000 dijakov je vpisanih na raznih katoliških visokih šolah, ki uživajo po vsej deželi ime kot najboljši vzgojevalni zavodi.

Pošten mož

Stric Samova blagajna v Washingtonu dobiva vsak teden 10c od nekega nepoznanega moškega, ki je napisal v pismu, da je nekoč vlado osleparil za $45.00 v davkih in da bo plačeval po 10c na teden, dokler ne bo vsega plačal.

Jezerska vožnja

Vožnja po velikih jezerih bo ustavljena 28. novembra. Potniški kot tovorni parniki bodo prenehali z vožnjo. V Clevelandu se je letos preko jezer pripeljalo 1,800,000 ton železne rude iz Minnesote.

* Vprašajte za nagradne listke Progresivne trgovske zveze.

"AMERIŠKA DOMOVINA"

AMERICAN HOME — SLOVENIAN DAILY NEWSPAPER

6117 St. Clair Avenue Cleveland, Ohio
Published daily except Sundays and Holidays

NAROČNINA:
Za Ameriko in Kanado, na leto $5.50. Za Cleveland, po pošti, celo leto $7.00.
Za Ameriko in Kanado, pol leta $3.00. Za Cleveland, po pošti, pol leta $3.50.
Za Cleveland, po raznašalcih: celo leto $5.50; pol leta $3.00.
Za Evropo, celo leto, $7.00.
Posamezna številka, 3c.

SUBSCRIPTION RATES:
U.S. and Canada, $5.50 per year; Cleveland, by mail, $7.00 per year.
U.S. and Canada, $3.00 for 6 months Cleveland, by mail, $3.50 for 6 months
Cleveland and Euclid, by carriers, $5.50 per year, $3.00 for 6 months.
European subscription, $7.00 per year.
Single copies, 3c

JAMES DEBEVEC and LOUIS J. PIRC, Editors and Publishers

Entered as second class matter January 5th, 1909, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3d, 1878.

83 No. 267, Mon., Nov. 14, 1938

Privatne industrije in WPA.

Nekaj posebnega, nepričakovanega in nenavadnega je dejstvo, ki se opazuje zadnje tedne v mnogih krajih dežele, da kljub temu, da so privatne industrije od julija meseca naprej zaposlile v svojih tovarnah 1,000,000 do 1,500,000 prej brezposelnih, da se to število v vrstah WPA delavcev sploh nič ne pozna. Nasprotno, uradne številke kažejo, da odkar se je začelo delo odpirati v nekaterih privatnih industrijah, da je bila WPA administracija prisiljena najeti nadaljnih 500,000 ljudi k javnim delom, kar je nekaj nezaslišanega.

Pri tem seveda nastane vprašanje, kako namerava WPA administracija znižati število svojih uslužbencev in kakšni so načrti, da se zniža to število. Očividno je, da tako ne more naprej, da bi namreč privatne industrije odpirale, a priglašali bi se novi delavci za WPA dela.

WPA administratorji sami ne vedo, kako in kaj. Kot en vzrok navajajo, da je za WPA dela priglašenih vedno kakih tri milijone delavcev več kot pa je del na razpolago pri WPA. In največ WPA prositeljev je tedaj, kadar se odpirajo privatna dela, ko eden ali drugi dosedanji WPA uslužbenec gre v privatno industrijo, a se takoj trije drugi registrirani relifni delavci oglasijo za njegovo delo.

Glasom uradne statistike je bilo 28. oktobra, 1938, vseh WPA delavcev na vladnih listinah 3,128,000. To je ogromno zvišanje, ako pomislimo, da je znašalo število istih delavcev septembra meseca 1937 le 1,450,000. Največje število WPA delavcev, ki je bilo sploh kdaj prej zaposlenih pri WPA, smo imeli februarja meseca leta 1936, ko je 3,036,000 relifnih delavcev vršilo WPA dela.

Kongres je letos dovolil $1,000,000,000 izredni kredit za WPA dela. Ko se je to razvedelo med relifnimi delavci, so se začeli v trumah registrirati za WPA dela. Toda kongres je dovolil omenjeno svoto predsedniku pod pogojem, da bo uporabljena do 1. marca, dočim predsednik trdi, da že februarja denarja ne bo več na razpolago.

Še nekaj drugih, manjših vzrokov je, da so se vrste WPA delavcev zvišale. V severo-vzhodnih okrajih so orkani in strašni viharji spravili stotisoče ljudi na beraško palico, dočim je pridelke bombaža v južnih državah letos tako malenkosten, da ljudje nimajo dovolj, da bi se preživljali.

Da otvoritev del v privatnih industrijah nikakor ne zniža del pri WPA nam precej jasno kažejo številke iz države Michigan: Michigan država je središče avtomobilske industrije in tam je dobilo zadnje čase največ bivših WPA delavcev delo v avtnih tovarnah. Toda tekom dveh mesecev se je število WPA delavcev v državi Michigan znižalo samo od 210,000 na 190,000, dasi se verjetno poroča, da so privatne industrije pritegnile najmanj 60,000 delavcev.

Drugi zopet računajo, da se je pojavilo nenavadno število delavcev v mestih, ki so tekom poletja delali na farmah. Ti so sedaj brez zaslužka, in njih prvo delo, ko so prišli v mesto, je bilo, da so hiteli v relifni urad in se tam registrirali ter sedaj čakajo za WPA delo. Mnoge je začelo skrbeti, kdaj bo tega konec. Zvezna vlada je dosedaj potrošila za brezposelne nekako $12,000,000,000. Da je dobila potrebni denar, si je morala denarna sredstva izposoditi in mora na denar plačevati obresti.

Administrator WPA del Hopkins je bil vprašan te dni, kaj on misli glede silnega števila ljudi zaposlenih pri WPA. Hopkins je odgovoril: Po mojem mnenju bo to vprašanje še dolgo med nami. Pomisliti moramo, da se število delovnega prebivalstva v Zedinjenih državah prehitro množi. Vsako leto postane v Ameriki nekaj nad 700,000 oseb sposobnih za samostojno delo. Ako računamo, da jih nekako 200,000 umre, tedaj je preostanek še vedno 500,000 na leto. To je problem, s katerim mora vlada računati in s katerim se bo moralo prihodnje zasedanje kongresa resno pečati.

Kaj pravite!

V Clevelandu so državljani volili za mestne uslužbence civilno službo (civil service). To pomeni, kdor ima civilno službo ali izkušnjo, ga ne more spraviti od dela nobena politična sila. Se reče, če ga hočejo, že najdejo vzrok. (To povemo, da ne bo kake pomote). Zdaj bodo morali vsi mestni uslužbenci delati izkušnjo. Kdor jo bo prestal, bo dobil diplomo in ostal bo v službi. Tako izkušnjo morajo delati vsi, to je, tudi cestni pometači, pobiralci smeti in sploh vsi, ki so plačani od davkov. Vprašanje je zdaj, kdo bo spraševal cestne pometače pri izkušnjah. Kakšne vrste profesor bo to moral biti, da bo dovolj učen za izpraševalca?

* * *

Kakšno smolo imajo nekateri ljdje zase in pri tem osmolijo še druge! Tako poznamo nekega prominentnega rojaka, ki je bil socialist. Pa je videl, da tam ni nič kruha, je šel k republikancem in pohvalil Hooverja. Komaj je to storil, je bil Hoover na dilci in ž njim naš ljubi rojak. Potem je šel h komunistom. Ker pa ti nimajo prihodnjih 135 let nobenega izgleda, da bi v Ameriki kam prišli, se je z vso ihto vrgel demokratom v naročje in podprl Sawyerja z vsemi štirimi. Komaj je to storil, je bil Sawyer — poražen. Če bo ta človek agitiral leta 1940 za Roosevelta, nima Roosevelt absolutno nobene prilike do izvolitve.

BESEDA IZ NARODA

Preveč je priznanja!

Dokler sem prejemal samo pismena in brzojavna čestitanja na odlikovanju sem lahko molčal in te ohranil za se. Ko pa pišejo v javnosti, kakor je naredila za vse dobro vedno vneta Mrs. Marija Kurnik in kar so napisali naši uredniki v listih A. D., Glasilo KSKJ in A. Slovencu, to gre pa veliko dalje, nego segajo zasluge omenjene od zgoraj označenih oseb. Pa ne morem več molčati in tu je moje pojasnilo.

Rad bi na srce povedal vsem in vsakemu posebej, da nisem ničesar storil ali bil mnenja storiti, da bi za isto kdaj pričakoval priznanja, bilo to od sorojakov tukaj, bilo od domovine, še manj od vlade, ker nimam nobenih stikov in namenov, da bi v bodočnosti česa za delo pričakoval. Nikoli ni bil moj namen najmanje v tem delati, da se bo kdaj delilo priznanje in zato sedaj pišem teh par vrstic, da izrazim moje odkrito iznenadenje nad vsem tem, kar se meni prišteva in pripisuje.

Sam o sebi tega ne vidim in ne mislim kar vidijo v meni drugi. Če je res v očeh drugih na vidiku kakšna zasluga, mora biti potem v tem namreč, da imam samo dobro voljo. Ta volja pa obstoji v tem namreč, ker mi zavest narekuje, da je potreba v teh dneh in v teh časih in za tako zaslužen narod s čuječnostjo delati na vseh krajih, kjer se lahko povzdigne ime našega slovenskega ali jugoslovanskega naroda.

Zavedam se, da mi je ravno ta narod pripomogel do tega, da to lahko vsaj deloma pomagam vršiti, bolj kakor kdo drugi imam priliko. Nahajam se v sredi zasluženega jugoslovanskega naroda, od katerega uživam spoštovanje. Kako ne bi potem rade volje storil kar in kjer je storiti mogoče! Že nad 35 let v trgovini smo si kot bratje Slovenci, Hrvati in Srbi. Med temi sem bratom brat. Iz srca v srce se med seboj razumemo. V njih srcih vidim njih značaj in njih zasluge. Srce mi narekuje, da sem dolžan zanje kaj storiti. V vseh 35 letih ni še nikoli med nami prišlo do medsebojnega nesporazuma! V tem vidim možnost, da je nam lahko biti v eni hiši in živeti kot ena družina pod imenom Jugoslovani.

Vprašali se boste mogoče, ali pa bi kdo mislil, da sem jaz mogoče na katerikoli način tega jugoslovanskega naziranja radi kakšne dobičkanosnosti. Naj sledi v tem na to moj odgovor, podprt z dokazi da sem jugoslovenskega naziranja iz same in čiste dolžne ljubežni do domovine, iz katere sem prišel, katera se danes imenuje Jugoslavija. Naj tu velja v dokaz to, da sem še predno se je stvorila ali ustanovila Jugoslavija, res to idejo podpiral dejansko, finančno, za kar sem izdajal veliko denarne podpore "Odboru" v Londonu ki se je zavzemal za ustanovitev lastne države Jugoslavije. To sem pa storil na podlagi narodne koristi. Pred svetovno vojno se je tako silno kritikalo istočasno vlado Avstrijo in razlagalo kako zatirani da smo Slovenci, da je neobhodno potreba, da se osvobodimo in da postanemo lastniki svoje države. V ta namen sem storil res, bilo v finančnem oziru, kakor tudi kjer je bilo mogoče v govoranci, da se stvari Jugoslavija. V tem vsakdo lahko ve, da nisem kot tak ničesar dobil ali pričakoval dobiti za to, le narod naj dobi, ki je po svojih zastopnikih in odborih, ter po svojih velikih mislecih, kakor so bili pokojni in veliki Krek, Štrossmajer, Korošec, Jeglič in vsi narodni voditelji za Jugoslavijo. Moj največji učitelj biti Jugoslovan je bil pa veliki narodni borec Don Niko Grškovič! On je mene dvignil, da sem postal odločen Jugoslovan za ustanovitev Jugoslavije.

Kakor je ostala Jugoslavija sem z njenim duhom ostal zvest Jugoslovan med Jugoslovani v Clevelandu, kjer sem se počutil brata med brati jaz ž njimi in oni z menoj. Nekolikrat sem obiskal domovino potem, ko je že bila Jugoslavija in vžival sem v domovini iskreno gostoljubje, bilo v Ljubljani, v Zagrebu ali v Beogradu. Povsod ena govorica, ki je vsem lahko razumljiva, povsod lepa narodna pesem: Srb Slovenac i Hrvat, povsod gostoljubnost, nikdo me ni nadlegoval, vsak me je za brata priznal. Kako ne bi ostal naklonjen Jugoslaviji! Kako ne bi tukaj zagovarjal idejo, da ostanimo Jugoslovani vsaj z priznanjem do matere grude, ki nam je dala življenje in nas je vzgojila, da smo mogli po svetu.

V tem sem bil vedno ponosen, da sem Jugoslovan in ponosen se čutim tudi danes četudi sem ameriški državljan najmogočnejše države na svetu.

Dodajam pa k temu še sledeče: Naj me vsak razume! Ničesar nimam opraviti z nobeno politiko v tem kakšna naj bo Jugoslavija ali njena vlada. Srčno pa želim, da bi Jugoslavija ostala močna in ujedinjena! Najbolj pa želim, da bi se v Jugoslaviji ohranila vera kot jo je jugoslovenski narod vedno ohranil, kar ga je storilo da je bil zmožen priti do svoje lastne države. Vse drugo, kar je še v Jugoslaviji, bilo v gospodarstvu ali v nesoglasju, prepuščam jugoslovenskemu narodu naj si sam uredi, kajti mi ne vemo kaj je za njih razmere in po njih mnenju najbolje, vse to je njihova zadeva. Bodimo do bratov Jugoslovanov v domovini bratje polnih želja, da bi Jugoslavija v miru in zadovoljstvu med drugimi sodržavami lepo napredovala. Nikjer, v nobeni državi ni vse vsem v zadovoljstvo in tudi ne bo, ker na tem svetu to biti ne more, pa naj to velja za državo, za društvo ali za hišo, v kateri se nahajamo. Le naša dobra volja lahko veliko pripomore do boljega sporazuma med nami. V tem je nas vseh korist in je za nas vse večji ugled. Dolžni smo vsi, da smo na sebe in na svoje ponosni bodimo na Jugoslavijo, naj ona ostane med drugimi na najboljemu imenu, pa bo za naše brate doma prišla bolja bodočnost.

Odlikovanje za mojo malenkost je dospelo največ tudi glede Jugoslovenskega kulturnega vrta. Ko se je šlo za to, da vsaka narodnost dobi privilegeje za ustvaritev kulturnega vrta, ko se je med nami pojavilo nasprotje: lastni rojaki so se dvignili in rekli: "Nak, mi nočemo s takimi skupaj," se je v meni pojavila ideja za skupni "Jugoslovenski vrt." Samo Slovenci, razdvojeni zbirati financo za stvar, katera stvar se ne more narodu predstaviti, da bo enkrat postala velika, je nemogoče. Da se rešim te zadrege se obrnem na brate Hrvate in Srbe. Do čim so tudi brati Hrvati od začetka nekoliko sodelovali, so pa bratje Srbi takoj ponudili svojo podporo za slučaj, če vrt postane jugoslovanski. Zato smo sklenili na seji, da postane vrt Jugoslovanov, ker bomo ložje finančno in socijalno dosegli svoj cilj, ker se je s pomočjo bratov Srbov in deloma tudi s pomočjo posameznih bratov Hrvatov doseglo, da je danes Jugoslovanski kulturni vrt prvi, najbolj simpatičen ter dodelan in z malo izjemo tudi plačan, kar niso še drugi vrtovi.

V tem toraj je danes vse to dozorelo in kakor vidite, že rosijo cvetlice priznanj ker narod, četudi vedno tožimo, da ne daje priznanja, bodite prepričani da je narod pošten in da vse rad in pošteno poplača! Če včasih mislimo, da narod ne povrača, je v tem le naša pomota, ker pričakujemo nekaj kar zaslužili nismo. Jaz pa rečem, da sem prejel več od naroda priznanja kakor sem storil, s tem se pa čutim sedaj še bolj zadolženega narodu, za katerega bom še bolj z veseljem delal, kjerkoli mi bo mogoče, dokler mi bo usoda življenja ohranila tako čuteče srce!

Vam pa, ki ste napisali v časopisih, gg. uredniki in pa Vi spoštovana Mrs. Marija Kurnik v tako zbrani pesmi, izrekam v imenu vseh mojih zaslug in v imenu tistih, ki meni priznavajo kakšne prednosti, naj vam gre priznanje! Uredniki in pisatelji ter skladatelji pesmi, ste tisti, ki narod dvigate k sreči, če pišete iz čiste ljubezni in prepričanja za narodno korist, ali pa ga zastrupljate, če je vaše mnenje kaj drugega kakor je korist naroda! Bog živi vas, ki dobro mislite!

Anton Grdina.

—o—

Po volitvah

Cleveland, O. — Hvala Bogu, da je volivne bitke zopet enkrat konec. Izid volitev nas je pa tako presenetil, da človek ni vedel ali sanja ali kaj. Vsevprek je bilo za demokrate in za Roosevelta, kar naenkrat pa kot strela iz jasnega, pa ti pove na radio, da republikanci zmagujejo. Že ob desetih zvečer je napovedal oznanjevalec republikansko zmago. Kako je vendar to moglo biti, saj je bilo vse za demokrate, vse delavstvo A. F. of L., CIO, vse časopisje, vsi WPA delavci. S komur si govoril, vsak je bil za Sawyerja in Bulkleya. Pa ti pride tak poraz. Sawyer je bil tako gotov zmage, da si je prerokoval 150 tisoč večine. Ampak na tisto sem pa vseeno rekla: le počasi, fant! Čez nekaj dni boš pa lahko rekel, za koliko glasov si zmagal.

Oh, pa kaki prijatelji delavstva so to bili, eden večji ko drugi. Kar življenje bi bili riskirali zanje — ob volitvah. Pa ga sedaj vprašaj, enega ali drugega, kaj je vse obljubil, pa bo rekel, da je že pozabil. Tako je ob vsakih volitvah. Mar so jim sedaj delavci, ko so dobili korita, ki jim jamčijo zopet brezskrbno življenje na naš račun. Mislijo si, samo da okrog nas trava rase.

No, bomo videli, ali bo sedaj boljše kot je bilo pod Daveyem. Sawyer in Bricker sta si predbacivala, da je Bricker v zvezi z Daveyem, Sawyer pa z Daveyevi pristaši. Čas nam bo pa povedal prihodnji dve leti, kako in kaj. Jaz sem za to, da se vsaki dve leti drugega izvoli. Ako je eden večkrat izvoljen, si pa že misli, da je cel diktator. Če bi bili pravični ljudje pri vladi, bi jim še denar ostajal, kolikor milijonov ga pride v blagajne. Pa ga še vedno le zmanjkuje. Taki ptiči ti napravijo mizerijo, da morajo potem vsi ljudje trpeti.

Ako čitamo pisanje tehnokratov, si moramo nehote misliti, da zna tudi v Ameriki priti čas, da bo sam prag ostal, kakor v Čehoslovakiji. Mi seveda tega ne bomo doživeli, ker smo že v letih. Bog zna, kaj še pride. Pozdrav!

Naročnica.

ZAPISNIK

redne 9. konvencije Slovenske dobrodelne zveze, dne 12. septembra 1938, v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

(Nadaljevanje)

Br. Levstek oporeka br. Lokarju in se strinja z Penkotom, ker ta odbor itak dobi še posebej plačano od cenitev.

Br. Lokar vpraša za pojasnilo. Br. Abram mu pojasni.

Br. Dolenc oporeka br. Vehovcu češ, da ga ni nihče silil v odbor.

Br. Branisel predlaga konec debate in preidimo na glasovanje. Podpirano in sprejeto. Za odborov predlog glede plač fin. odbora je bilo oddanih za 87 proti 1 glas.

Br. Pucelj vpraša kdo trpi cenilne stroške ali prosilec ali Zveza?

Gl. tajnik pojasni ,da jih trpi prosilec in na vprašanje br. Kozjana pojasni ,zakaj so cenilni stroški tako visoki. Vzrok temu je, ker država zahteva, da mora biti vsako posestvo na katerega se misli posoditi, tudi slikano. Zato tako veliki stroški.

Br. Skuly predlaga, da naj vsako posestvo cenijo trije fin. odborniki. Br. Ponikvar bi rad vedel, kje se bo dobil denar za kritje teh stroškov, ker če bomo še bolj obremenili prosilce, ne bodo hoteli iskati posojila pri nas, ampak ga bodo tam, kjer ga bodo dobili ceneje.

Br. Geo. Turek predlaga, da ne bo preveč stroškov, naj cenita samo dva odbornika (finančna) za vsako posestvo.

Br. Kushlan predlaga, da naj se ta točka glasi takole: Predsednik fin. odbora ima $35.00 letno, ostali štirje člani fin. odbora vsak po $25.00 letno in vsak cenilec naknadno $2.50 od vsake cenitve. Cenita naj le dva pri enem posojilu in člani tega odbora naj se vrste pri cenitvi.

Za ta predlog je glasovalo večina proti enemu. Torej predlog sprejet.

Br. Jerkič — glede plače gl. zdrvnika je odbor prišel do zaključka, da se mu plača $750.00 letno.

Br. Pucel pojasni, da so prišli do tega zaključka iz vzroka, da bo odpadel takozvani "piece work."

Dr. Kern poda malo pojasnila k tej točki.

Br. Skuly predlaga, da glasujemo o predlogu. Podpirano.

Predlog odbora sprejet z večino proti trem glasovom.

Odbor predlaga, da se plača še vsakemu gl. odborniku po $2.00 od vsake redne seje. Podpirano in sprejeto enoglasno.

Br. Stokel vpraša, če se to tiče vseh uradnikov. Br. Jerkič misli, da so vsi uradniki, ki se udeležijo seje tudi upravičeni do plače, ki je bila določena poprej.

Br. Abram zagovarja predlog br. Jerkiča, ker je umesten.

Br. Penko vpraša, če se tu upošteva tudi izredne seje. — Pojasnilo samo od rednih sej se plača po $2.00. Sprejeto.

Br. Traven predlaga, da se predlog glede plače zapisnikarja poruši, ker on smatra, da to ni dovolj plače, ker sedaj je treba vse zapisnike vseh sej gl. odbora prestavljati tudi na angleški jezik, ker država tako zahteva. Podpiran.

Br. Gabrenja je mnenja, ker imajo vsi odborniki po $2.00 od seje, (redne) tako ima tudi zapisnikar. To je mnenje odbora.

Predlog br. Travna dobi 7 glasov večina proti.

Točke: 120, 121. Sprejeti, kot predloženi.

Točka: 122. Pucelj pojasni, zakaj se je vključilo, da tajnik zvezinih društev ne more biti obenem tajnik drugih podpornih organizacij.

Ses. Bradač misli, da je ta pripomba krivična, ker s tem kršimo svobodo članstva, ker če se kdo hoče zanimati za več društev naenkrat, to je njegova privatna stvar. Predlagam, da se ta dodatek črta. Erbežnik podpira. Br. Centa in Br. Ponikvar zagovarjata predlog odbora, ker vidita, da je na mestu. Br. Stokel se strinja z odborom, ker ima naročilo društva v tem smislu, da noben društveni uradnik ne more biti uradnik drugih organizacij.

Br. Jerkič predlaga, da se debata zaključi. Podpirano in sprejeto.

Br. Pugelj se strinja z predlogom sestre Bradač.

Br. Trebec ugovarja in misli, če to sprejmemo, potem noben društveni uradnik ne bi smel biti član drugih organizacij. Ses. Brezovar se strinja z ugovorom.

Za predlog odbora oddanih 63 proti 18 glasov. Sprejeto.

Br. Srebot predlaga, da se beseda "nadpolovična" črta.

Br. Pucel pojasnuje.

Sestra Tomažič predlaga zaključek debate. Podpirano. Sprejeto.

Točke: 123, 124. Sprejete kot predloženo po odboru.

Točka: 125. Br. Jerkič pojasnjuje. Br. Anderluh priporoča, da naj se doda, da najkasneje do vsakega 5. v mesecu. Br. Jerkič temu ugovarja.

Br. Terbižan pripominja, da naj se gleda, da se bo to točko tudi upoštevalo in izpolnjevalo, da se ne bo godilo, kot se je do sedaj.

Gl. tajnik pojasni, da ni bilo nikakih nerednosti in kaj takega kot trdi br. Terbižan, se ni nikdar vršilo.

Ses. Tomažič predlaga zaključek debate. Sprejeto.

Br. Penko, da naj se tu glasi "asesment in poročila mora poslati itd."

Br. Geo. Turek pripominja, da tajniki, ki izvršijo svojo nalogo točno, velikokrat lahko oškodujejo članstvo. Niso pa vedno smo tajniki krivi zakasnitvi, dogodi se lahko, da tajnik ne more dobiti na gotove listine potrebnih podpisov ob pravem času, ker mogoče eden ali drugi društveni uradnik dela ali kaj sličnega.

Br. Zorich opominja, da če se bodo društveni tajniki držali točno, pa se bodo tudi člani naučili in bodo bolj točni.

Ses. Traven opozarja, da naj delegatje in delegatinje ostanejo mirni na svojih prostorih, dokler se seje ne zaključi.

Br. Pucelj pojasni dodatek. Predlog sprejet z večino.

Tajnik prečita vabilo na koncert Združenih mladinskih zborov, ki ga prirede v nedeljo popoldan ob 3. uri popoldan v S. N. D. na St. Clair Ave. Pozdrav in čestitke delegaciji: odbor Jug. kulturnega vrta, zahvala Miss F. Perkins del. tajnice.

Br. Sušnik prosi, da ga zbornica oprosti od sobotnega zasedanja. Sklene se, da se ga oprosti.

Br. Trebec povabi delegacijo na večerno prireditev v S. N. D. na St. Clair Ave.

Ker je čas zborovanja potekel, predsednik zaključi sejo ob 5 in 15 minut. P. M.

Krist Stokel, konvenčni predsednik;
Frank A. Turek, konvenčni zapisnikar.

(Dalje na tretji strani)

ZAPISNIK KONVENCIJE SDZ

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zapisnik 10. konvenčne seje dne 17. septembra 1938

Predsednik otvori sejo ob deveti uri in ker poverilni odbor še ni gotov, se čita zapisnik osme seje. Brat Centa predlaga, da se zapisnik sprejme kot čitan. Brat Abram zahteva, da se vstavi v zapisnik dobesedno njegova izjava, katero je dal z ozirom na protestno brzojavko. Izjava se glasi: "Meni se zdi resolucija pristranska, ker ne obsoja vseh diktatur, najsibo iz Rima ali Moskve. Ako se resoluciji doda to, bom glasoval za njo z obema rokama." Zapisnik sprejet enoglasno.

Brat Kozjan predlaga, da bi vsi delegatje, ki gredo domov čez nedeljo, dobili plačano potnino. Odbor za plače izjavi, da bodo delegatje dobili dnevnice 8 dolarjev in za potnino 3c od milje. Brat Dolenc zahteva, da se vrnemo na točko 122 provizoričnih pravil. Predsednik izjavi, da se bo to lahko zgodilo popoldne, ko se bo čital tozadevni zapisnik. Odbor za pravila je pa mnenja, da bo točka prišla nazaj, ko se bodo čitali popravki.

Brat Pugelj predlaga, da se raztolmači vsak dodatek, preden pride na glasovanje; priporoča, da se daje pojasnila tudi v angleščini. Predsednik pojasni, da se to vrši, odkar se vrši zasedanje. Kdor česa ne razume, naj vpraša. Brat J. Lokar pojasni v angleščini. Brat Ravnahrib je mnenja, da je bolj potrebno tolmačenje slovenskemu delu delegacije kot pa angleškemu.

Brat Virant poroča za poverilni odbor. Navzoči vsi razen Dr. Kerna in oproščenega delegata ter brata Vidica, ki je v bolnišnici, ker je bil napaden. Sklep zbornice je, da se bratu Vidicu prizna dnevnica v celoti. Čitajo se pravila in točka 126 se sprejme kot čitana. Pri točki 127 pripomni brat Anderluh, da ni potrebno, da bi mala društva morala imeti tudi blagajnika. Odbor za pravila osvoji dodatek, da društva z manj kot sto članov ne potrebujejo blagajnika in njegove posle vodi tajnik. Točka 128 sprejeta kot čitana.

Pri točki 129 pripomni brat Terbižan, da je termin 30 dni prekratek in predlaga 90 dni. Odbor za pravila zagovarja točko, češ da je bil njegov namen izravnati vse spore kakor hitro mogoče. Brat Terbižan ugovarja, kaj v slučaju, da prizadeta stranka odide iz države in 30 dni nikakor ne zadostuje. Sestra Zupan vpraša, ali mora vsako društvo voliti porotni odbor. Pojasni se, da ne, ampak po potrebi. Brat Penko govori v prid predloženi točki. Proti točki glasujejo trije.

Točki 130 in 131 se sprejmeti kot čitani. Pri točki 132 meni brat Dolenc, da bi gl. odbor mesto preiskovalnega zdravnika preiskoval v takih slučajih. Sestra Zupan predlaga konec debate, brat Breskvar podpira. Brat Jerkič je mnenja, da bi pri daljših točkah razpravljali odstavek za odstavkom.

Brat Centa predlaga, da bi se sprejemali v Zvezo tudi taki člani, ki opravljajo nevarna dela in bi sorazmerno plačevali višje asesmente. Se ne upošteva. Brat Terbižan zahteva črtanje besede izključno. Odbor za pravila osvoji.

Brat Kozjan vpraša, zakaj se ne bi sprejemali tudi člani, katerim manjka še pol leta do šestnajst let. Odbor za pravila pojasni ,da tega državni zakon ne dopušča. Brat Dolenc priporoča in predlaga da se pošlje prizadete stranke v preiskovanje drugemu zdravniku, ako bi ga gl. zdravnik zavrgel iz kake osebne mržnje. Brat Turek st. podpira in meni, da se ima prosilec pravico obrniti na drugega zdravnika.

Brat gl. tajnik pojasni, da tega ni mogoče storiti, ker moramo imeti najvišjo oblast, ki bo odločala v zadevah, ki spadajo v področje zdravnika in ta odlok je neovrgljiv, ker le na ta način nam je mogoče obvarovati organizacijo bodoče škode. Brat Jerkič pojasnjuje. Brat Dolenc protestira in obstoji pri svojem predlogu. Brata Centa in Virant govorita v prilog tega predloga. Brat Rozman predlaga konec debate, zagovarja točko pravil; ako volimo vrhovnega zdravnika, bomo gotovo izvolili takega, kateremu bomo zaupali. Ne vidi se mu, da bi zdravnik prelomil prisego, ki jo je podal, da bo vršil svoj poklic pravilno. Brat John Lokar vpraša, kaj pomeni tistih 30 dni pri prošnji za sprejem, izvzemši zdravnika in tajnika. Odbor za pravila pojasni, da je to slučaj društvenih sej, ker se lahko zgodi, da bo med zdravniškim preiskovanjem in društveno sejo več kot 30 dni. Ker je težko držati red pri razpravi, zato predsednik brat štokel predlaga sledeče: ko je prebrana ena točka, naj bi zbornica odglasovala, ali se točka razpravlja ali ne. Ako se ne debatira, dobijo besedo samo oni, ki so se priglasili k besedi, predno je bilo odglasovano. Sestra Zalokar priporoča, da se ustavimo pri vsaki točki. Brat Terbižan govori proti odstavku, da se more član sprejeti samo na društveni seji, ker je mnogo takih, katerim ali njihov poklic ne dovoljuje, da bi prišli na sejo, ali pa so morda drugače zadržani. Brat Turek st. je mnenja, da je sprejem po gl. zdravniku merodajen in da društvo mora člana sprejeti. Brat Štanko Dolenc se strinja z bratom Terbižanom. Drugače pa zahteva, da se črta odstavek, ki govori o sprejemu članov. Brat Terbižan predlaga, da se član lahko sprejme ali na domu ali drugje izvzemši javne lokale. Brat Gabrenja pojasni, da se to že vrši. Brat Krečič je mnenja, da je formalno sprejemanje nepotrebno. Terbižanov predlog je podpiran in je sprejet enoglasno.

K zadnjemu odstavku pripomni odbor za pravila, da je potreben, ako je član hotel pristopiti k drugemu društvu ali organizaciji, da bi se tako preprečilo izrabljanje društev. Brat Čič je prepričan, da je točka dobra, toda ne vidi potrebe, da jo imamo v pravilih mi in druge organizacije ne. Odbor za pravila vztraja. Brat Čič stavi predlog: izključeni od sprejema naj bodo oni člani, ki dolgujejo ali so poneverili kakemu društvu SDZ, zadeve drugih organizacij se ne upoštevajo. Predlog podpiran in z večino glasov poražen. Abram zahteva pravico govora. Brat Centa predlaga, da bi se sprejel nazaj član, ki je bil že črtan, kot star član in ves dolžni asesment naj se odtrga od narasle rezerve njegovega certifikata. Brat Turek podpira predlog brata Cente in dodaje, da bi društvo smelo samo si izposoditi iz članove rezerve v svrho kritja asesmenta brez vednosti in podpisa člana. Brat Okorn govori proti predlogu. Gl. predsednik, brat Ponikvar, razjasnjuje in je proti predlogu. Brat Kushlan izjavi, da predlog brata Cente ni na mestu in postopek, ki ga predlaga brat Turek st. nedopusten. Točka 135 z dodatkom brata Ter bižana je sedaj v celoti sprejeta.

Brat Trebec prosi 15 minut dopusta. Se oprosti. Sledi odmor. Ob 10:50 se seja nadaljuje. Pri točki 134 se vstavi: ". . . ki še niso člani S. D. Z. Brat J. Lokar pri tej točki govori v prilog angleško-poslujočih društev. Predlaga, da se sme v kraju, kjer še ni angleško poslujočega društva, ustanoviti isto iz članov starega društva. Brat Jerkič je mnenja, da ni potrebno. Brat Terbižan dodaje, "kjer ni slovenskega društva." Brat J. Lokar zagovarja svoj predlog, da bi angleško društvo bilo v propagandno svrho med mladino. Brat Turek st. govori o predlogu. Dodal bi, da glavni odbor odloča o potrebi ustanovitve. Brat Zupančič predlaga, da je potreba za ustanovitev novega društva 12 članov. Predlog brata J. Lokarja gre na glasovanje; "za" 41, "proti" 44 glasov. Brat J. Lokar se sedaj posluži svoje pravice in stavi ponovno svoj predlog z dodatkom, ki ga odbor za pravila osvoji; predlog se glasi tako-le: V krajih, oddaljenih več kot deset milj od sedeža kakega drugega angleško poslujočega društva in kjer še ni angleško poslujočega društva, se tako društvo sme ustanoviti iz članov starega društva poslujočega v istem kraju. Predlog sprejet z 51 proti 24 glasovi.

Pri točki 135 vpraša sestra Zalokar, zakaj je bil izpuščen odstavek starih pravil. Brat Gornik st. pojasnjuje, da se točka ni upoštevala kot taka in je zato brez pomena. Sestra Zalokar stavi predlog, da se vključi izpuščeni odstavek. Predlog podpiran. Brat Kushlan ugovarja, ker ni dobil besede. Brat Okorn govori v prid novih pravil. Predsednik dobi po tajniku S. N. Domu sporočilo, da je pozvan v pondeljek na delo. Brat Penko govori v prilog brata Trebca, češ da je bil on protikandidat in je prav, da nadomesti sedanjega predsednika. Brat Trebec tudi izjavi, da mu ne bo mogoče biti na konvenciji več kot dva dni. Brat Vičič stavi predlog; da se držimo pravil in da je konvenčni podpredsednik upravičen, da zasede izpraznjeno mesto. Brat Ravnahrib podpira. Sestra Zupan je mnenja, da je pravilno, da protikandidat pride na vrsto. Brat Leo Svete se pridružuje predlogu brata Vičiča. Brat Penko vnovič govori v prilog brata Trebca. Sprejet je bil tudi predlog, da se vsak delegat, ki mora zapustiti konvencijo radi dela in ki se pravilno javi poverilnemu odboru, oprosti. Obenem je sklep zbornice, da se ne kliče namestnikov sedaj, ko je konvencija z dnevnim redom tako daleč.

Seja se vrne k pravilom in besedo ima brat Pollock, ki izjavi, naj se točka, ki se ni upoštevala, izpusti iz pravil. Brat Kushlan govori v prid predloga sestre Zalokar. Glasovanje izpade 51 "za" in 28 "proti." K naslednjemu odstavku poda pojasnilo brat Ponikvar, ki navede konkreten slučaj pri št. 9 SDZ. Točki 136 in 137 se sprejmeti kot predloženi. Ker je čas zborovanja že skoro potekel, se prebero brzojavke: Društvo Sv. Cirila in Metoda št. 18 SDZ, Highflyers št. 17 SDZ, S. N. Dom Cleveland, Anton Grdina, Pintaric št. 55 SDZ, S. N. Dom Collinwood, društvo Kras št. 8 SDZ.

Dopoldanska seja zaključena ob 12. uri.

Krist Štokel, konvenčni predsednik;
Louis Rožman, konvenčni zapisnikar.

(Dalje prihodnjič.)

KOLEDAR DRUŠTVENIH PRIREDITEV

1938 NOV. 1938

Su	Mo	Tu	We	Th	Fr	Sa
		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

NOVEMBER

19.—Carniola Hive št. 493 TM, plesna veselica v avditoriju S .N. Doma.

20.-21.—Purmanska zabava društva Orel v cerkveni dvorani sv. Vida.

19., 20., 21., 22.—Cerkveni bazar fare Marije Vnebovzete v Slovenskem Domu na Holmes Ave.

20.—Podružnica št. 25 SŽZ priredi ples in igro ob priliki desetletnice obstanka. Prireditev se vrši v S. N. Domu na St. Clair Ave.

26.—Slovenska moška zveza priredi prvo veselico v dvorani Domovina, Barberton, O.

26.—Društvo sv. Ane št. 4 SDZ priredi plesno veselico v Dominik Krašovčevi dvorani.

DECEMBER

4.—Pevski zbor Jadran priredi varietetni koncert v Slov. domu na Holmes Ave.

11.—Društvo Ivan Cankar ima igro v avditoriju S. N. Doma.

17.—Društvo Svobodomiselne Slovenke št. 2 SDZ, plesna veselica v avditoriju S. N. Doma.

18. — Slovenska mladinska šola SND, predstava v avditoriju S. N. Doma.

18.—Koncert pevskega zbora Slovan v S. D. Domu na Waterloo Rd.

31.—Društvo Zvon priredi zabavni večer v S. N. Domu na 80. cesti.

31.—Klub društev SND priredi Silvestrov večer v avditoriju S. N. Doma.

31.—Praznovanje starega leta v S. N. Domu v Maple Heights.

31.—Slovenski dom priredi na Silvestrov večer fino zabavo v Domu na Holmes Ave.

1939

JANUAR

1.—Maccabees Drill Team, ples v avditoriju S. N. Doma.

7.—Frances Rupert Cadets, plesna veselica v Društvenem domu na Recher Ave.

8.—Euclid Rifle klub priredi srnjakovo večerjo in lovski ples v Slovenskem domu na Holmes Ave.

15.—Mladinski pevski zbor Slavčki, koncert v avditoriju S. N. Doma.

21.—Društvo Ložka dolina priredi plesno veselico v Knausovi dvorani.

21.—Interlodge liga, ples v avditoriju S. N. Doma.

22.—Dramsko društvo Ivan Cankar, predstava v avditoriju S. N. Doma.

28.—Samostojna Zarja, plesna veselica v avditoriju S. N. Doma.

FEBRUAR

4.—Društvo Collinwoodske Slvnk št. 22 SDZ, abavnieeoz Slovenke št. 22 SDZ, zabavni večer v Slovenskem domu na Holmes Ave.

4.—Društvo France Prešeren št. 17 SDZ, plesna veselica v S. N. Domu.

11.—Društvo Kristusa Kralja št. 226 KSKJ, plesna veselica v S. N. Domu.

11.—Društvo Soča št. 26 SDZ priredi veselico v Češka Sin Sokol, 4314 Clark Ave.

12.—Skupna društva fare sv. Vida priredijo plesno veselico v avditoriju S. N. D.

17.—Sunny Ray's orkester, ples v S. N. Domu.

18.—Ženski klub Slovenskega doma na Holmes Ave. priredi maškaradno veselico v zgornji dvorani Slovenskega doma na Holmes Ave.

25.—Društvo sv. Katarine št. 29 ZSZ, ples v S. N. Domu.

MAREC

12.—Marie Prisland Cadets, predstava v S. N. Domu.

APRIL

22.—St. Vitus Boosters št. 25 KSKJ, plesna veselica v avditoriju S. N. Doma.

JUNIJ

25.—Skupna društva fare sv. Vida, piknik na Pintarjevi farmi.

JULIJ

25.—Piknik kluba collinwoodskih groceristov in mesarjev na Pintarjevi farmi.

AVGUST

5.—Fara Marije Vnebovzete priredi piknik na Pintarjevi farmi.

ŽUTI

Po nemškem izvirniku K. Maya

"Kaj pa je z njim?" je vprašal starec, ki je prej nastopil zoper kjajo in ki je imel menda prvo besedo med "občinskimi svetovalci." Je mrtev?"

"Ne. Le meži."

"Zakaj?"

"Sram ga je," je odgovoril Halef.

"Saj ga je tudi lahko sram pred nami, svojimi sovaščani. Dolga leta je živel med nami, se delal lepega in dobrega, spoštovali smo ga in cenili —. Pa je tak zločinec —. Varal nas je —. Zadnje ure življenja bodo za njega predokus džehenne!

Effendi, ti si ga razkrinkal. Ti boš tudi določil, kaj se bo zgodilo z njim!"

Tedaj je pristopil starejšina.

"Dovoli, da ti jaz odgovorim! Dejal si prej, da sem prevzel službo kjaje, ker je nihče drug ni maral. Ne bova se prepirala, ali je res ali ne, pa službo sem prevzel in z njo vred tudi dolžnost. In to svojo dolžnost moram zvesto izpolnjevati.

Zato bom le jaz sam določil, kaj bomo ukrenili glede tegale Karanirwana, ki o njem pravite, da je Žuti. Kdor mi ugovarja bo kaznovan."

"Tvoje besede so lepe," je pravil vodja občinskih svetovalcev. "Toda vprašati moramo tudi effendija, ali bo zadovoljen."

"Zadovoljen bom," sem dejal, "če bo kjaja res storil svojo dolžnost in se držal postave, ki se na njo sklicuje."

"Čisto točno se bom držal svoje postave!"

"No, pa povej, kaj boš ukrenil!"

"Najprvo mu morate sneti vezi!"

"Tako — Zakaj —?"

"Ker je naš najbogatejši in najuglednejši sovaščan in ni vajen, da bi se tako ravnalo z njim."

"Ropar je in morilec, zato je zvezan, ne pa, ker je najbogatejši in najuglednejši vaščan. Zločinca ne bom vprašal, ali je vajen vezi."

"Ni še dokazano, ali je res zagrešil zločin, katerega ga dolžite!"

"Ne še —? Ali ga nismo našli v rovu? Pa je dejal, da ne ve za njega!"

"Tisto še ni nikak dokaz! Slučajno je našel rov!"

"Pa našli smo dva ujetnika v rovu, s prisego lahko potrdita, da mu ju je Karanirwan vtaknil v ječo in mučil."

"Če hočeta biti za pričo, morata biti prej zaprisežena in šele po njuni prisegi bo res dokazano, da ju je Karanirwan vtaknil v ječo.

Jaz ju ne morem zapriseči, ker sem le navaden kjaja. Dokler pa Perzu krivda ni dokazana, velja za nedolžnega in, zato zahtevam, da mu snamete vezi!"

"Prav nič me ne briga, kdo bo priče zaprisegel in pred kom bodo pričale. Ne potrebujem prič. Sam sem dovolj prepričan, da je tale človek Žuti.

Sicer pa si kjaja in zato si odgovoren za vse, kar se zgodi v tvoji vasi. In v tvoji vasi smo našli vklenjena in zaprta v podzemeljskih celicah dva ujetnika. Ako ne veš, kdo je ta zločin zakrivil, te dam zvezati in spraviti v Prizren k waliju."

"Effendi —!" se je prestrašil.

"Da, tako bom storil. Ostuden zločin se je zgodil in kaznovan mora biti. Zločinca imamo. Dokazov imamo dovolj. In če se braniš zločinca prijeti, bom zasumil, da si njegov zaveznik in pomagač.

Tako ti povem! Da se ne šalim, si morebiti že opazil. Čuvaj se torej, da nam ne daš povoda za sum!"

Zaleglo je. V zadregi me je gledal.

Sumil sem, da je Žutov zaveznik. Saj si je mož znal pridobiti zaveznike tudi med uradniki. Pa četudi ni bil že kar Žutega zaveznik, je vsaj sodil, da mu bo več koristilo, če se potegne za bogatega Perza. Od mene ni mogel pričakovati ničesar, nobenega bagšiša. Tujec sem bil, odšel bi.

Vkljub temu je grožnja pomagala. Malodušno je povedal:

"Povej, kaj hočeš, da se zgodi?"

"Zahtevam, da n e m u d o m a pošlješ sela v Prizren, ki naj oblastim pove, da smo prijeli Žutega. V Prizrenu je vojaštvo tudi sultanovi dragonci so tam. Mutasarrif naj nemudoma pošlje častnika s četo dragoncev v Rugovo, da bo prevzel Žutega in njegove sokrivce. Preiskava se mora vršiti v Prizrenu."

Užaljen je ugovarjal.

"Kako moreš trditi, da ima Žuti v Rugovi zaveznike?"

"Slutim tako. O nekaterih celo vem, da so Žutovi pomagači. Celo o tebi sumim, da si Žutov somišljenik in zaveznik. In po tem svojem sumu bom tudi ravnal s teboj."

Vzrojil je.

"Effendi, tvoje sumničenje je žaljivo za mene! Kar najstrožje ti prepovem, da bi tako mislil o meni, ki sem padišahov uradnik!

Kako pa boš vobče našel Žutove sokrivce?"

"To že sam najbolje veš, saj si pravkar dejal, da si padišahov uradnik. S svojim vprašanjem si se izdal, da nisi sposoben za službo, da je ne znaš prav in pravično upravljati. Tudi to bom javil mutasarrifu. In če je rugovski zastopnik državne oblasti nesposoben, če ne pozna svojih dolžnosti, če celo brani in zagovarja zločinca, mesto da bi nastopil proti njemu, se mu pač nisem dolžen pokoriti!

Zahtevam, da nemudoma odpošlješ sela! Če koj odjezdi, je v petih urah v Prizrenu in ponoči so lahko dragonci že tu."

"Tega ne bom storil."

"Prepovedano je sele pošiljati. Poslal bom Karanirwana samega v spremstvu nekaterih naših zanesljivih sovaščanov in jim dal s seboj tudi svoje poročilo o dogodkih."

"Tako —? Jako imenitno ! Kmalu se bodo vrnili."

"Zakaj?"

"Ker jim bo Žuti ušel, oziroma ker ga bodo sami izpustili.

Ne, moj ljubi kjaja, tako se ne bova domenila! Na obrazu ti berem tvoje misli! Sela bom poslal in Žutega bom najskrbneje in najstrožje zastražil, da pridejo dragonci."

"Kdo ga bo stražil? Jaz vendar in moj kawwas?"

"Ne. Ne bom te nadlegoval s takim napornim poslom. Sam ga bom stražil, ti pa lahko greš domov spat."

"Kam pa ga misliš vtakniti?"

"Bom že našel primeren prostor."

"Tega ne trpim!" je dejal trmasto.

"Oho —! Govori vljudneje, sicer ti dam bastonado! Ne pozabi, da bom sam govoril z mutasarrifom! P r i p o v e d o v a l mu bom, kako si se obnašal in da si se branil storiti, kar ti veleva postava.

Odšel bom sedaj v Karanirwan han. Skrbi, da nas ljudje zunaj ne bodo nadlegovali! Če se ne bodo obnašali spoštljivo, te dam zapreti in dobil boš bastonado, da nekaj mesecev ne boš mogel stopiti na podplate!"

Ošabno, gospodovalno sem govoril —. Moral sem groziti.

Rugovčani so bili slej ko prej Žutemu naklonjeni, pa če so bili še tako globoko prepričani, da je kriv. In da sem pokazal le senco omahljivosti in slabosti, po nas bi bilo.

Toda kjaja je bil trdovraten grešnik. Osorno se je zadrl:

"Tako ne boš govoril! Drzno nastopaš! Še eno tako nevljudno besedo, pa dobiš ti bastonado!"

Ni še skončal, pa ga je že ošinil moj bič po nogah, da je kriče odskočil.

In koj sta ga pograbila Očko in Omar. Halef je zavihtel bič in vprašal:

"Ali naj, gospod?"

"Da!"

"Koliko?"

"Zaenkrat deset krepkih po hlapčah. In kdor bo ugovarjal jih dobi tudi deset."

Grozeče sem pogledal po vaških očancih. Vprašaje so se spogledovali, rekel pa nobeden ni nič.

Očko in Omar sta položila kjajo na tla in ga trdno prijela. Zaman se je branil.

Nazadnje je milo prosil:

"Gospod, nikar me ne tepi!"

"Boš ubogal?"

"Saj vem, da moram!"

"Boš storil, kar sem ti zapovedal?"

"Bom."

"Izpregledal ti bom tistih deset udarcev, toda ne radi tebe, ampak radi tehle mož, ki so vaški očetje in častitljivi možje. Žalil bi jih pogled na njihovega kjajo, ki bi ga tepli.

Vstani in me prosi odpuščanja!"

Očko in Omar sta ga izpustila, priklonil se mi je in dejal:

(Dalje prihodnjic)

MALI OGLASI

V najem

se da 4 sobe, zgorej, poceni. 7023 St. Clair Ave. Vpraša se na 1003 E. 64th St. (268)

V najem

se da dve sobi, zgorej, nanovo papirani, za pošteno malo družino ali samca ali samico. Sobe na 1114 E. 63rd St. Pozve se na 1133 Norwood Rd. (268)

Pri nas dobite

vsak pondeljek in torek sveže jetrne in krvave klobase po 6c vsaka, domače kislo zelje po 6c funt. Se priporočam.

Anton Ogrinc
6414 St. Clair Ave.

Kravji gnoj

je naprodaj. Vprašajte pri John Kordiš, 20731 Goller Ave., Euclid, O. (269)

V najem

se oddajo tri lepe sobe, nanovo prenarejene, za malo družino. Poseben prostor za pranje. Vprašajte zgorej na 973 Addison Rd.

Naprodaj

je posestvo v vasi Hruševo, p. Dobrava pri Ljubljani. Zidana hiša, z opeko krita streha. Hlev in skedenj ter kozolec, zraven vrt z sadnim drevjem. Tekoča voda zraven hiše. Njiv je 5, senožeti so 3. Gozda je 6 parcel. Vse je prav blizu hiše. Poizve se za pojasnila in za ceno na 1139 Norwood Rd., Cleveland, O. John Cesnovar, lastnik. (268)

Odda se stanovanje

v najem, 6 nanovo dekoriranih sob, kopalnica, nov furnes, in vse druge ugodnosti. Vpraša se na 1281½ E. 55th St. Tel. HEnderson 8162.

(Nov. 12, 14, 16.)

Jako poceni

hiša z dvema trgovinama, 3 stanovanja, 5 sob vsako, vsako posebej gorkoto, 4 zidane garaže, blizu Euclid Beach parka in Lake Shore Blvd. Cena $13,500. Vprašajte Steve Rogulich, 1042 E. 176th St. ali pokličite KEnmore 4863-J. (268)

Skrivnosti ruskega carskega dvora

ROMAN

—Kot razbojniška druhal se vržejo policaji nad mojo imovino. Uničevali so moje pohištvo, uničevali so, kar sem si pridobil z dolgoletno marljivostjo.

—Toda vse je bilo zaman. Vladimira niso našli. Tedaj me potegne Ašinov v kot, nastavi mi revolver na čelo ter reče:

—Priznaj, kje je deček, ki si ga sprejel v svojo hišo.

Jaz se mu zasmejem v obraz.

—Mar misliš, da me boš z grožnjo prisilil, da priznam? Motiš se, ubožec, dečka ne bodeš našel.

—Podzemeljska ječa Petropovlovske trdnjave te bo spametovala! — mi odgovori.

—Nato ukaže svojim ljudem, da me odpeljejo.

—Privedli so me sem. Sami ste slišali, kako so me mučili, da mi izsilijo priznanje. Mislim, da se ne motim, da me je v zadnjem hipu odvrnilo vaše trkanje od priznanja.

—Veselim se, da ste bili tako srčni. — Toda povejte mi, kje se nahaja Vladimir? — Kje ste ga skrili, da ga policija ne more najti?

Lekarnar Janicki se nasmeje.

—Kakor mi vi niste hoteli priznati, ali ste v resnici abbe Fallieri, tako vam tudi jaz nočem izdati svoje skrivnosti.

—To mi ugaja, — odvrne duhovnik. — Vidim, da znate čuvati tajnosti. — Toda pozno je že, dovolj sva govorila. Gotovo ste utrujeni po tolikih mukah; pojdite spat.

Janicki toplo stisne roko svojemu prijatelju. — Nato se prerine skozi odprtino v svojo celico, ter se vrže na svoje slabo ležišče.

V par minutah je zaspal.

V podzemeljskih celicah je bilo vse mirno. Vladala je smrtna tišina. Samo od časa se je zaslišal kakšen krik umobolnih jetnikov in enolični šum Neve, ki je polagoma prodirala v celice nesrečnežev.

Noč je minevala, a za nesrečne žrtve, ki so sedeli v tej strašni ječi, je pomenila korak bliže grobu.

Duhovnik Fallieri je poslušal šum vode.

—Voda se dviga in pada, — zamrmra on, — toda izračunal sem, da ne more biti več daleč dan, ko bo Neva zopet vse preplavila.

—Tedaj bo nas vse rešila naših muk. — Natančno nisem mogel izračunati dneva, toda vem, da ni več daleč.

On si podpre glavo z rokami.

—Zakaj živim? Ali ne bi pozdravil smrti veselo kot svojega osvoboditelja vseh teh muk? — Toda ne gre samo za mene. Žal mi skrivnosti, ki bo z menoj izginila v grobu.

—Tukaj čepim, životarim že štirinajst let v tej podzemeljski ječi, a lahko bi onega, ki me reši, nagradil z nezaslišanim bogastvom!

Duhovnik gre k svojemu ležišču.

—Naj bo! — vzklikne. — Naj propade moja skrivnost z mano! Naj ostane blago za vedno neodkrito!

Carjev duhovnik

Carjev duhovnik in spovednik brat Evstahij je bil brez dvoma ena izmed najvplivnejših oseb v Rusiji.

Znano je bilo, da ga car uboga in stoji pod njegovim vplivom. Radi tega je bilo razumljivo, da se je vsak oni laskal bratu Evstahiju, kdor je hotel doseči karkoli v carski palači.

Mali Evstahij je to dobro vedel, in često se obnašal, kot da vlada nad Rusijo. V svoji elegantni hiši, ki je stala blizu carske palače, je imel avdijence, do katerih dostop ni bil lahek.

Da pokažemo čitatelju, kakšni so bili ljudje, ki so se trudili, da bi ugajali bratu Evstahiju, je dovolj; da povemo, da se je ravnokar nahajal v predsobi carjevega spovednika Ivan Kardov.

Razgovarjal se je s pomočnikom brata Evstahija z nekim velikim, suhim menihom.

—Ne morem vas sedaj prijaviti, — reče menih obotavljajoč se. — Pobožni brat mi je izrečno ukazal, da ne spustim nikogar k njemu. Današnji dan želi preživeti v molitvi . . .

—Toda jaz moram govoriti z njim — vzklikne Kardov nestrpno. — Pojdite, brat v Kristusu, pojdite in povejte, da je Ivan Kardov tu.

—Mislim, da vas brat ne bode sprejel, — odvrne menih.— Toda jaz bom poskusil.

Po nekaj minutah se menih vrne.

—Brat Evstahij vas bo izjenoma sprejel. — Izvolite vstopiti.

Kardov gre skozi vrsto elegantno urejenih sob, po katerih je izgledalo, da stanuje tukaj kakšna operna pevka, a ne duhovnik.

Brat Bernard odpre sprejemno sobo.

Ta se je zelo razlikovala od drugih. Slična je bila samostanski celici. Razen velike, priproste pisalne mize je bila v sobi samo še postelja.

Brat Evstahij je šel svojemu gostu ljubeznjivo nasproti.

—Bog naj blagoslovi vaš prihod v mojo hišo, Ivan Kardov, — reče on in zapre vrata za hišo gostom.—Kaj je privedlo vsemogočnega Kardova v mojo priprosto hišo?

—Ne imenujte me tako, častiti brat, — odgovori Kardov. — Ako je razen carja, ki ga vsi ljubimo in ki mu želimo dolgega življenja, še kdo, ki je vsemogočen, potem ste to vi, carjev duhovnik!

Brat Evstahij povesi glavo.

—Brez dvoma vas je privedla neka želja?

— Zadeli ste! Oh, brat Evstahij, poglejte me. Jaz sem nesrečnež, ki je padel v carjevo nemilost.

— Ivan Kardov je padel v nemilost? Kardov, ljubljenec Aleksandra II.? Ne, to ni mogoče!

—Verjemite mi, žal je resnica!

—Zašlo je solnce, ki me je do sedaj obsevalo. Bojim se, da mi ne bo nikdar več zasijalo.

—Karkoli morem storiti za vas pri visokem gospodarju, bom storil. Toda povejte mi, kako se je zgodilo, da vam Aleksandar II. ni več naklonjen?

Ivan Kardov pove bratu Evstahiju, kako je razjezil carja s tem, da je odstranil malega Vladimira in kako mu do sedaj ni uspelo najti dečka.

—Car mi je postavil rok in ta je pretekel, — reče on. — Ne morem prinesti dečka, kakor mi je car ukazal, toda lahko mu prožim dokaz svoje brezkončne vdanosti.

—Nedavno sem zgrabil nekega prokletega nihilista ki je eden izmed najhujših sovražnikov carske hiše. Zaprl sem ga v Petropavlovsku trdnjavo.

—Seveda je bil moj namen, da sporočim to osebno. Njegovemu Veličanstvu ter sem prosil za avdijenco. Drugače me je vedno takoj sprejel, kadar sem prišel, s kakšno važno vestjo. Toda tokrat me je dal vprašati po svojem komorniku, ali mu prinašam otroka ali ne. Ko sem moral priznati, da otroka še nisem našel, mi je sporočilo Njegovo Veličanstvo. da se ne zanima za nobeno drugo vest od mene.

— Poln obupa sem pohitel k vam, brat Evstahij, in vas zaklinjam, da mi pomagate doseči carjevo milost. Pojdite k njemu, povejte mu, da se mi je posrečilo zgrabiti nevarnega nihilista, povejte mu, da sem njegov zvest sluga, ki je pripravljen žrtvovati svoje življenje.

Carjev duhovnik se je igral z briljantnim prstanom na mezincu, ki je imel vrednosti trinadstropne hiše.

Prstan je bil carjev dar.

—Rad vam ustrežem, Ivan Kardov, — reče on, — toda prej morava razčistiti neki stari račun.

Kardov se prestraši.

—Upam, da se ne srdite name s kakšnega razloga.

—Imel bi vsekakor dovolj vzroka — odgovori brat Evstahij, — spominjali se bodete, da ste napravili nedavno v nekem samostanu hišno preiskavo in to zato, ker ste sumili, da tam ponarejujejo denar.

—Bilo je res tako, — vzklikne Kardov. — Našli smo popolnoma urejeno delavnico in veliko množino ponarejenih bankovcev po sto rubljev.

—Da, našli ste vse to, toda ne razumem, da ste napravili radi te malenkosti takšen hrup! Menihi so se bavili s tem poslom, da si preganjajo dolg čas a nesrečni slučaj je spravil ponarejene bankovce med narod.

—Tedaj sem vas prosil po neki osebi, da potlačite to zadevo. Toda vi ste se hoteli izkazati in istega večera so se nahajali vsi prebivalci samostana v ječi.

Policijskemu ravnatelju se pokaže znoj na čelu. Vedel je, da je brat Evstahij nepomirljiv.

—Obdolžili ste menihe radi ponarejevanja bankovcev in poslali so jih v Sibirijo. Sedaj trpijo v nekem sibirskem rudniku in jaz vam priznavam, Ivan Kardov, da mi je neznosnost misel, da se nahajajo moji pobožni brati skupaj z navadnimi zločinci.

— Vsi obsojeni menihi do zadnjega, — odvrne Kardov, — bodo v par tednih odpuščeni iz rudnika.

Brat Evstahij zadovoljno pokima z glavo in vpraša:

—Ali mi lahko to potrdite s prisego; Kardov?

—Prisegam vam, brat!

—Dobro torej. Odpeljal se bom takoj k carju, da govorim z njim.

Črez četrt ure je odšel Kardov iz duhovnikove hiše. Dosegel je to, kar je hotel.

Brat Evstahij ni dolgo ostal sam.

Čim se je Kardov poslovil, mu javijo lorda Rochestera.

—Ah, to je bogat, pobožen Anglež, — zamrmra Evstahij. — Slišal sem o njem. Ubil si je v glavo, da obišče kaznjence v ječah in nato vse to opiše v svoji knjigi.

—Že sinoči je bil pri meni ter mi izročil pismo opatice samostana pri Srcu Matere Božje, v katerem mi priporoča bogatega in uglednega branitelja cerkve ter me prosi, naj podprem njegov namen.

—Nikakor ne bi bilo dobro, če bi narod izvedel vse skrivnosti Petropavlovske trdnjave. Toda lord mi je zatrjeval, da bo knjiga izšla v angleškem jeziku in da ne bo izdal, na kakšen način je izvedel za vse to, kar skriva ječa.

Na vsak način bo čisto dobro, ako inozemstvo opomni carja! Četudi so zločinci, vendar je strašno vedeti, da se nahajajo sredi Petrograda ljudje, živi zakopani!

— Privedi lorda, brat Bernard.

Nekaj minut nato je stal pred duhovnikom visoki Anglež, rdečkasto sive brade, ostrega nosa in blagih oči.

Gospodar mu ponudi stol.

—Vem, zakaj prihajate, lord Rochester, — reče on. — Prišli ste po odgovor na svojo prošnjo.

—Tako je, — odvrne Anglež. — Upam, pobožni moj brat, da mi je ne bodete odbili.

—Prehodil sem že polovico sveta in povsod mi je uspelo prodreti v ječe v te hiše bede in trpljenja. Moje delo bi bilo nepopolno, če ne bi mogel videti Petropavlovske trdnjave.

— V Angliji pripovedujejo strašne stvari o tej ječi, o tej grozi pod Nevo. — Moram jo videti, brat Evstahij, moram!

—Znano vam je, da me ne vodi radovednost, temveč znanost. — Ali ni naloga krščanstva, da prinese luč tudi v najtemnejše dele sveta?

—Vi imate prav, lord, — odgovori carjev duhovnik. — Pripravljen sem vam izpolniti vašo željo, toda pod enim pogojem.

— Požar je pred kratkim uničil kazanjsko cerkev. Nimamo denarja, da bi jo zopet zgradili, ker naša sveta cerkev še ni nikdar potročila toliko denarja kot sedaj.

—Pripravljen sem — odvrne lord Rochester, — da izročim cerkvi v ta namen dvajset tisoč funtov šterlingov.

—Bog vas bo poplačal za vašo požrtvovalnost! — vzklikne duhovnik, ki se ni niti najmanj nadejal tako visoke vsote.

— Še danes bom brzojavno ukazal angleški banki, da izplača to vsoto. Toda sedaj vas, pobožni brat, prosim, da se ne obotavljate dalje in date dovoljenje. Kličejo me važni opravki v Rim.

(Dalje prihodnjič)

DOBER PREMOG IN DRVA
Debite pri
SEDMAK
MOVING
6506 St. Clair Ave. HEnderson 1920

AUGUST KOLLANDER
6419 St. Clair Ave.
v Slovenskem Narodnem Domu
PRODAJA parobrodne listke za vse prekomorske parnike;
POSILJA denar v staro domovino točno, po dnevnih cenah;
OPRAVLJA notarske posle.
•
Kollander ima v zalogi tudi jugoslovanske znamke.

Kadar potrebujete fino žensko suknjo, samo pokličite ali pišite na
BENNO B. LEUSTIG-A
1034 Addison Rd.
TEL. ENdicott 3426
kateri prodaja fine STERLING suknje, kakor tudi kožuhaste suknje (fur coats), direktno iz tovarne, po veliko nižjih cenah kakor kje drugje.

VLOGE v tej posojilnici
so zavarovane do $5000 po Federal Savings & Loan Insurance Corporation, Washington, D. C.
Sprejemamo osebne in društvene vloge
Plačane obresti po 3%
St. Clair Savings & Loan Co.
6235 St. Clair Ave. HEnd. 5670

Na Češkem imajo tudi nekak WPA. Tukaj vidite armado brezposelnih delavcev, ki gredo na delo k vladnemu projektu.

Vojaška konjenica je prišla že skoro ob vso veljavo. Tukaj vidite vojake od ameriške konjenice, ki napada sovražnika ne v divjem galopu na iskrem konjiču, vihteč v desnici bridko sabljico, ampak se lepo komodno peljajo v tankih.

Well, ne bo slabo kosilo za Zahvalni dan. Bobbie Loescher, star dve leti je kaj ponosen na svojega gosjaka, ki potegne 38 funtov žive vage in ki je šampijon med ameriško perutnino.

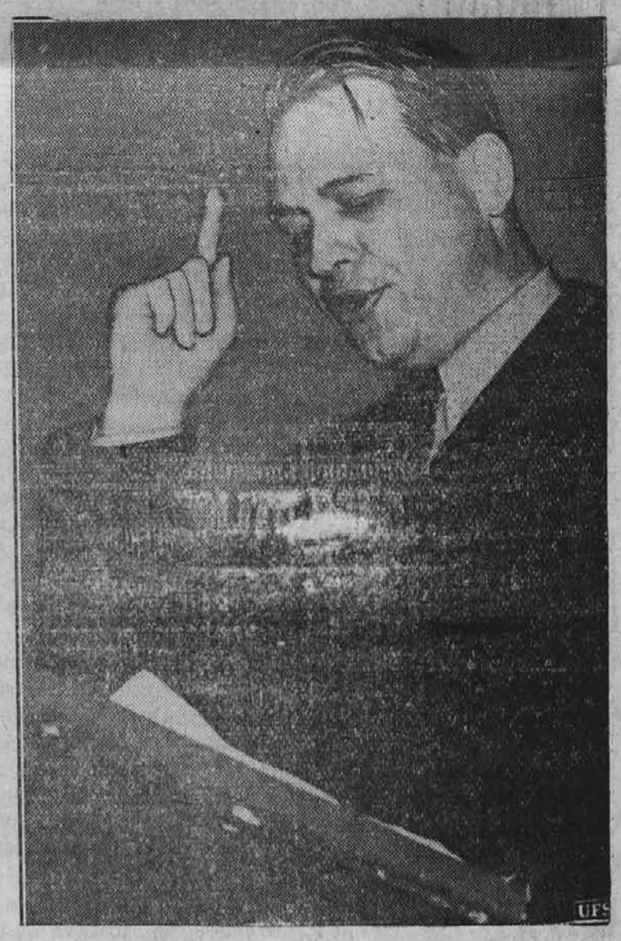

Martin Dies, načelnik senatnega odseka, ki preiskuje aktivnosti tujezemcev v Ameriki, zlasti komunistov. Dies je obdolžil michiganskega governerja Murphya, da je ščitil komuniste, kar je morda imelo za posledico, da je Murphy pri zadnjih volitvah propadel.

Orson Welles, ki je oni dan po radiu vznemiril Ameriko češ, da je sovražnik napadel deželo. Na desno je njegova prava slika, na levo je pa maskiran kot "The Shadow."